

Haram, günah ve küfür

Mücahit Bey: “Haramlığı kesin olan içki, zina, fal... vs. gibi fiillerle ilgili olarak birisi için ‘İnşallah içki içersin, fal baktırırsın’ dense ya da ‘İnşallah şu bahçeden elma çalarsın!’ dense; diyen kişinin imanı ve nikâhı gider mi? Ve bu söz küfrü gerektirir mi?”

Haramı, günahı ve küfrü tanımlayalım derseniz. Haram, Cenâb-ı Hakk’ın kesin bir biçimde yasakladığı fiil ve davranışlardır. Cenâb-ı Hakk’ın aslında hoşlanmadığı, fakat kesin bir dil ile yasaklamadığı fiil ve davranışlara ise mekruh diyoruz. Mekruhun gerisinde de mubah vardır ki, tercihi bize bırakılan, yasaklanmadığı kesin olarak bilinen fiil ve davranışlardır.

Dînimizde mü’min lehine bir rahmet eseri olarak, haram sınırı dar tutulmuş, mekruh sınırı biraz daha açıktan alınmış; mubah sınırı ise alabildiğine geniş bırakılmıştır. Başka bir ifâdeyle, yasak kılındığı hakkında Kitap ve Sünnetten delil bulunmayan her fiil ve davranış mubahtır.

Allah’ın haram kıldığı fiil ve davranışları işlemenin, yasaklarını çiğnemenin ve emirlerine aykırı davranmanın dinimizdeki karşılığı ise günahdır.

İki türlü haram vardır:

1-“Haram li-aynihî” (Bizzat haram): Haram kılınma hikmeti olan kötülük, zarar, kirlilik ve pislik kendi özünde bulunan ve kendisinden hiç ayrılmayan maddelerdir. Meselâ, içki ve domuz etinin özündeki zararlar, haram kılınmasına müreccih olmuştur. Fakat hakiki sebep yine ‘nehy-i İlâhî’dir (Allah’ın yasaklamasıdır).

2-“Haram li-gayrihî” (Dolaylı olarak haram): Haram kılınma hikmeti kendisinde bulunmayan, hâricî ve dıştan bir sebeple, elde etme ve kazanma şekline göre haram kılınmış olan maddelerdir. Meselâ elma aslında helâl kılınmışken; çalınıp yenildiğinde, kul hakkını ihlâl hikmetinden dolayı haram olur. Kazanç, içinde alın teri ve hak ediş olmadığında haramdır.

Küfür, inkâr ve şirke gelince: Birbirini tanımlayan her üç kavram da tevhid inancına zıt bir inanıştır, yargıdır, hükümdür, kabullenıştır; haramların en büyüğüdür. Şirk, inkâr ve küfür ile sâir günahların arasını net biçimde ayıran Kur'ân'dır. Cenâb-ı Hak şirki bağışlamayacağını, sâir günahları ise dilediği biçimde affedeceğini şu âyetle bildirir: "Allah Kendisine şirk (ortak) koşulmasını elbette bağışlamaz. Bundan başka dilediği kimsenin günahını bağışlar. Allah'a ortak koşan, pek büyük bir günah ile iftirâda bulunmuştur."1

İnsanı İslâm ve îmân dâiresinden çıkararak şey şirk, inkârdır, küfürdür. Sâir günahlar kişinin îmân dâiresi haricine çıkmasını gerektirmez, kişiyi dâhilde bırakır. Dolayısıyla, mü'min günahkâr olabilir; ama münkir olamaz. Eğer münkir olsa, mü'min kalamaz. Yani inkâr ile îmân, aynı kalpte berâber bulunmaz. Diğer yandan, mü'min günahından dolayı şirkle, küfürle veya inkârla itham da edilemez. İnanarak "Lâ ilâhe illallah, Muhammeden Resûlullah" diyen; Allah'a, Kur'ân'a ve Kur'ân Peygamberine (asm) "bütünüyle" îmân eden herkes mü'mindir.

İster haram li-aynihî olsun, ister haram li-gayrihî olsun; haram kılınan şeyleri işlemekle günahkâr olacağımız gibi, teşvik etmekle de günahkâr oluruz. Bir mü'min kardeşimize ister duâ niyetine, ister bedduâ niyetine, "İnşallah içki içersin!", "İnşallah fal baktırırsın!", "İnşallah şu bahçeden elma çalarsın!" gibi haram bir dilekte bulunmakla ancak günahkâr oluruz; ama bu fiillerle müşrik, kâfir ya da münkir olmayız. Yani fiilimizin şirk, küfür veya inkâr unsuru taşıması gerekir ki, küfre veya şirke girmiş olalım. Yani böyle bir "yanlış, isâbetsiz ve fâhiş dilekle" îmânımız gitmez, nikâhımız gitmez, küfre girmeyiz; fakat, günahkâr oluruz.

Şirk, küfür veya inkâr içinde gördüğümüz birisini derhal yargılayarak İslâm ve îmân dâiresinden çıkarmamız doğru değildir. Bizim, kul ile Rabb'i arasına girme yetkimiz yoktur. Ancak insanların lehine duâ edebiliriz, insanlar için îmân, salâhat ve hidâyet isteyebiliriz. Kucaklayıcı olmak, dışlayıcı olmaktan efdaldir. Yüce dînimizin rahmet yönünü göstermek ve Allah'tan rahmet dilemek, gazab-ı İlâhî'yi temennî etmekten daha fazîletlidir.

Dipnot:

1- Nisâ Sûresi, 4/48